

Algunes obres de l'arquitecte Lluís Planas i Calvet a Viladrau

DÍDAC GORDILLO BEL

Some works by the architect Lluís Planas i Calvet in Viladrau

L'arquitecte Lluís Planas i Calvet té diversa obra escampada per tot Catalunya, i també a Viladrau, obra que recorda estilísticament la de Josep Puig i Cadafalch, al despatx del qual hi va treballar en els seus inicis. A Viladrau es poden veure diversos habitatges unifamiliars més o menys transformats amb el pas del temps, i també l'antic edifici de les escoles, ara seu de l'Ajuntament, edifici que ha patit també diverses modificacions. En aquests exemples es pot veure una mica l'evolució estilística de l'arquitecte.

Paraules clau: Noucentisme, composició, habitatge, escola, Viladrau.

There are several works by the architect Lluís Planas i Calvet scattered throughout Catalonia, and also in Viladrau, which stylistically remind of those by Josep Puig i Cadafalch, in whose office he worked for some years. In Viladrau, one can see several single-family homes, more or less transformed with the passage of time, and the old school building, at present the Town Hall headquarters, which has also undergone several modifications. These examples are in some way evidence of the stylistic evolution of this architect.

Keywords: Noucentisme, composition, housing, school, Viladrau.

INTRODUCCIÓ

Lluís Planas i Calvet fou un arquitecte barceloní titulat l'any 1906 que a l'inici de la seva trajectòria professional va estar a l'ombra de Josep Puig i Cadafalch, amb qui treballà entre els anys 1908 i 1915, evolucionant com ell en el seu llenguatge compositiu i formal des d'un modernisme tardà i discret cap a un noucentisme que primer era molt contingut per esdevenir completament clàssic en les solucions formals. Això es pot veure en l'obra general de l'arquitecte, i també en part en la seva obra a Viladrau, on va projectar entre 1910 i 1925 diversos habitatges unifamiliars i l'edifici de les Escoles.

Cal tenir present que per aquelles dates la població estava experimentant un creixement urbanístic important en totes direccions, amb execució de nous carrers i passejos que van unir al nucli antic els conjunts del carrer Nou, del carrer Puigtorrat i de l'ermita de la Pietat, creixent més enllà i tot, adaptant-se als desnivells del terreny i arribant fins i tot als masos més propers de la vila. Es van construir nous habitatges fora del nucli històric, especialment destinats a estiuejants, i es van remodelar i ampliar altres edificis existents. En aquestes noves construccions intervingueren diversos arquitectes i també es dona el trànsit del modernisme al noucentisme com una evolució natural estilística.¹ Aquest mateix procés, començat una dècada abans, continuarà inclús passada la Guerra Civil Espanyola.

Abans de Lluís Planas i Calvet ja Josep Puig i Cadafalch construïa l'any 1900 la casa de Can Torra en l'actual Passeig de Ramon Bofill, i en el 1905 el conjunt de les "Cases de la Sanitat", l'antiga Can Riera (ara Casa Gran de la Sanitat), Can McCrory i Can Boeufvé (també coneguda com Xalet Miquel o Can Ròmul),² ubicades entre el carrer de les Ametistes i el passeig de Ramon Bofill. Aquestes cases recorden una mica altres construïdes més tard per Lluís Planas, com les dues cases agrupades del passeig de la Font d'en Fargas de Barcelona, de l'any 1908, o les cases d'Alfred Santamaria i de Domingo Pujadas a La Garriga, dels anys 1908 i 1909, i inclús Can Sol a La Roca del Vallès, del 1920, veient-se aquí la relació clara entre mestre i deixeble.

Entre altres arquitectes que van projectar habitatges a Viladrau després de Planas tenim a Raimon Duran i Reynals, titulat l'any 1926, que l'any 1930 construeix la casa de Can Soliguer en un estil noucentista plenament clàssic, que podríem qualificar de neobrunelleschià, semblant en l'estil, però no

1 CANALS I SURÍS, M., "L'èfimer noucentisme", *Monografies del Montseny* 15, Viladrau: Amics del Montseny 2000, p. 48.

2 BOFILL, R. – ZAMORA, J. E., "Els inicis de l'estiueig a Viladrau", *Monografies del Montseny* 20, Viladrau: Amics del Montseny, 2005, p. 62.

idèntic, a les biblioteques populars promogudes per la Mancomunitat de Catalunya que havia projectat Planas entre 1918 i 1920 a Valls, Sallent, Pineda de Mar, Canet de Mar, Olot, les Borges Blanques i el Vendrell. Posteriorment Duran i Reynals cap a l'any 1940 construeix la casa de la Magnòlia Blanca en un estil noucentista més semblant als habitatges que haurà fet abans Lluís Planas i Calvet en el passeig de la Pietat i semblant a l'obra d'altres arquitectes noucentistes on no prima el llenguatge clàssic estricte sinó una composició ordenada d'obertures en façana. Les últimes cases de Duran a Viladrau, Can Vicenç Ysamat i la Soleia, de 1957 i 1958, com evolució natural del noucentisme, entren ja en un estil racionalista contingut, limitat pel prisma del cos principal.

Lluís Planas i Calvet va construir l'any 1910 la casa Mestres i la coneguda llavors com Xalet Cortès, actualment "La Masia del Montseny", les dues situades davant per davant al passeig de la Pietat; l'any 1915 feia l'edifici de les antigues Escoles i Ajuntament, cap al 1920 construïa l'edifici nou de Can Gad, fora del nucli urbà, i Can Planas, casa seva a la Plaça Major, i cap a l'any 1925 projectava Can Balcells, situat davant de l'edifici de les Escoles i Ajuntament. Els habitatges de Planas a Viladrau recorden a altres fets per ell mateix fora del terme municipal, i al mateix temps a altres edificis coetanis dins de la vila que comparteixen elements compositius i formals amb l'obra de Planas. Això potser sigui el resultat de construir amb uns models de cases que seguien uns patrons comuns.

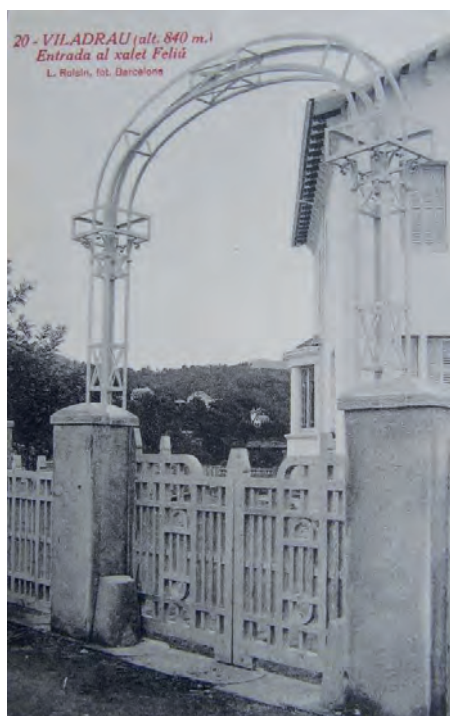
HABITATGES UNIFAMILIARS EN EL NUCLI URBÀ

Els habitatges projectats per Planas en el terme de Viladrau segueixen un esquema general repetit en altres arquitectes. Moltes de les noves cases construïdes en l'ampliació del nucli urbà són a l'inici cases per a estiuencs. Quasi sempre es tracta d'edificis aïllats amb jardí al voltant, on la planta baixa amb la sala i el jardí són les parts més públiques de la casa, mentre que a la primera planta acostumen a haver les habitacions de la família que s'hi hostatja, la part més privada. A les golfes es trobaven les zones de servei amb el safareig, trasters i a vegades les habitacions del servei. Si hi ha soterrani o semi-soterrani, també és un espai de servei per a rebost o per emmagatzemar el que s'escaigui. En molts casos per a anar a les zones de servei s'empra una entrada des de l'exterior diferent de la principal.

Aquest procés de construcció de noves cases, iniciat a finals del segle XIX que va agafar importància a inicis del segle XX, és un bon aparador per veure l'evolució formal en l'arquitectura a partir del Modernisme, hereu d'un estil eclèctic evolucionat, cap al Noucentisme, sempre canviant les decoracions i els gestos estilístics, però sense modificar els sistemes

Casa Mestres. (Foto D. Gordillo, juliol 2017).

Casa Mestres, abans Can Feliu. Imatge històrica.

constructius ni tampoc la manera de compondre els espais. De fet, en alguns edificis poden arribar a conviure elements decoratius de diferents estils, al ser l'evolució estilística un fet viu i canviant. Vist a través dels diferents estils les distribucions d'aquestes cases no varien especialment, i el ritme compositiu de forats en les façanes tampoc a l'estar lligat a les tècniques constructives del moment, tècniques que no variaran de forma determinant fins a mitjans del segle XX amb l'ús generalitzat del formigó armat, fet que arraconarà les tècniques constructives que ara qualifiquem de tradicionals. Durant aquest període com a molt canvien elements concrets com les cuines, degut a les millores tecnològiques concretes aparegudes, o s'afegeixen noves instal·lacions per a tenir serveis d'il·luminació o telefonia.

En el passeig de la Pietat de Viladrau es poden veure a dia d'avui, quasi davant per davant, les dues primeres cases projectades per Lluís Planas i Calvet en el terme municipal i construïdes el 1910. Són la casa Mestres, coneguda originalment com xalet Feliu, i l'antic xalet Cortès, conegut a dia d'avui com a "Masia del Montseny" pel nom del restaurant que hi ha, i tot i que aquest darrer edifici té modificacions importants en façana, es manté en les dues cases l'ordre general compositiu de façana que ajuda a interpretar en cada cas la seva distribució interior. Les dues tenen semi-soterrani, planta baixa, primera i golfes, situant-se centrades en la parcel·la. En els dos casos la planta és sensiblement rectangular, amb alguna variació, cobertes a dues aigües de teules àrabs amb peto en els extrems dels careners, i amb dos llucanes a est i oest en els dos casos, sent les de la casa Mestres més petites que les de la Masia del Montseny, com el conjunt de la casa.

En els dos casos els acabats de les façanes són arrebossats, amb una composició de forats simple i ordenada, amb poca decoració exterior a dia d'avui. En el cas de la casa Mestres, més petita, les finestres no han tingut modificacions evidents, mantenint-se la proporció vertical dels forats, així com tampoc la teulada, ja que manté on es creuen els careners dues peces de terracota esfèrica, que la Masia del Montseny ha perdut, així com les mènsules sota dels ràfecs, elements que manté la casa Mestres, situats sota els caps de bigues amb una forma emmotllurada, potser l'únic gest evident lligat a la tradició noucentista més clàssica, tenint la resta de la casa línies simples i clares. Aquesta té unes finestres en planta baixa a façana nord partides en tres parts per dos matxons d'obra, element que també ha perdut la Masia del Montseny en les finestres de la segona planta, a dia d'avui de proporció horitzontal. A més en la façana est la casa Mestres té una tribuna de planta corba que sobresurt de façana, suportada per dues columnes cilíndriques sobre un ampit emmotllurat, element original. La resta de finestres de planta baixa i de golfes es mantenen amb l'obertura

original, tenint a més la finestra central de les golfes a nord i sud un arc de mig punt simple acompanyada de dues finestres verticals estretes. En canvi les finestres de la primera planta s'han escurçat lleugerament en algun moment de la seva història (que cal fixar-s'hi per copsar-ho), així com també ha desaparegut la tanca perimetral noucentista amb línies d'art déco. Malgrat això, es permet veure en conjunt una composició noucentista amb línies sòbries i sense decoracions supèrflues, noucentisme que potser és el preludi més clar de l'evolució cap a la futura arquitectura racionalista, fet que no podrà veure's en Planas sinó en altres arquitectes coetanis.

Per una altra banda avui en dia la Masia del Montseny, tot i que manté la volumetria principal de l'edifici original, ha perdut bona part dels volums annexos amb els porxos originals, a més dels matxons de les finestres que segmentaven les actuals finestres de proporció horitzontal i feien veure una imatge de finestres amb proporció vertical. Aquests elements només es mantenen en les finestres de les golfes en façana nord. Les dues cases es van construir amb un estil noucentista, i si la casa Mestres des de bon principi ja era més simple, la decoració de l'antic Xalet Cortès va ser a l'inici molt més profusa, amb elements clàssics molt evidents que es van anar perdent en algun moment de la seva història. Un exemple clar va ser la tribuna de planta circular situada en la cantonada més propera a l'accés des del carrer, sostinguda per columnes i coberta per una teulada cònica amb teules de diferents colors, que es pot veure en algunes fotografies d'època però que ara ja no hi és. També és un exemple clar d'aquesta pèrdua d'estil la modificació dels porxos de les façanes sud i oest, aquests originalment sostinguts per columnes i pilastres d'un ordre toscà, amb balustres que tancaven les terrasses situades a sobre, convertint-se en uns porxos (el de cara sud, inclús, tancat per fusteries) amb arcs de mig punt que poden recordar un estil dels anys 50 o 60 del segle XX. I no només s'han modificat les finestres de les llucanes, també les balconeres amb arcs escarsers i les finestres originalment de forma oval han estat modificats en algun moment per obertures amb llinda recta.

La casa Balcells, construïda el 1925, segueix el mateix esquema bàsic de les anteriors exposades, de planta rectangular amb soterrani, planta baixa, alta i golfes, amb coberta a quatre aigües i dos llucanes a façana nord i sud i una a est i oest, d'un noucentisme contingut més semblant al de la Casa Mestres al no haver elements classicitzants evidents en l'exterior de l'edifici. De fet, tret d'una finestra acabada amb arc de mig punt i del cos de l'entrada amb escala i teulada, i com la casa Mestres, segueix unes línies que connecten amb els postulats de la futura arquitectura racionalista, amb simplificació de línies, com en el petit porxo situat a oest al costat de la façana sud, amb plans corbs llisos i columnes cilíndriques, i les finestres

La Masia del Montseny. (Foto D. Gordillo, abril 2017).

La Masia del Montseny, abans xalet Cortès. Imatge històrica.

de planta baixa en façana sud, on la situada enmig de la façana, amb proporció horitzontal, està partida per una columna de secció circular i rematada en els extrems per una altra columna en cada costat a tocar dels

brancals, i la situada més a llevant, de forma quadrada, també acaba amb columnes de secció circular al costat dels brancals, tenint aquestes uns ampits rectes que sobresurten pocs centímetres de la línia de façana.

També sobresurt una mica el sòcol, acabat amb pedra buixardada de proporció vertical on es troben les finestres del soterrani de proporció lleugerament horitzontal acabades amb arc escarser. La resta de finestres de l'edifici mantenen la proporció vertical, sent quasi totes de la mateixa mida i havent unes altres més estretes, en façana principal. Quasi totes les finestres de les llucanes es mantenen originals, havent alguna modificada a cara sud. Les teulades, fetes amb teules àrabs que volen de les línies de façana i que han perdut les decoracions de terracota que es trobaven on es creuen els careners, estan suportades amb uns caps de biga treballades decorats amb línies més clàssiques, com la casa Mestres també, sobre els murs de façana, que són arrebossats llisos. La tanca exterior també s'ha modificat respecte de l'original. Com a curiositat cal saber que en aquesta casa es va custodiar provisionalment part de l'Arxiu de la Corona d'Aragó durant la Guerra Civil Espanyola.³

Casa Balcells. (Foto D. Gordillo, juliol 2017).

3 TOLOSA CABANÍ, F., "Viladrau, un munt de noms i d'imatges", Palma de Mallorca: Taller Gràfic Ramon 2005, p. 35.

Tant la casa Mestres com la casa Balcells recorden les cases projectades per Planas i construïdes els anys 1908 i 1909 a Barcelona (passeig de la Font d'en Fargas) i La Garriga (cases per a Alfred Santamaria i per a Domingo Pujadas), edificis que tenen un acabat en façana arrebossat, llis en la seva majoria però amb una decoració esgrafiada puntual (decoració absent en els exemples esmentats de Viladrau), o sota els ràfecs o sobre alguna finestra triforada, detall aquest darrer que recorda altres d'edificis de Puig i Cadafalch com la casa Macaya a Barcelona. A dia d'avui, a l'estar la Masia del Montseny despullada de tota decoració també recorda els exemples de Planas de Barcelona i La Garriga (sense tenir les torres que hi tenen). De fet, les cases de Viladrau estan en un estadi més evolucionat, sense els gestos geomètrics esgrafiats, sense les decoracions de ceràmica encastrats en façana i sense la forma de les obertures més elaborades que sí es veu en els exemples de Barcelona i La Garriga. El que es manté en tots els exemples és un tipus de coberta que no sembla tenir moltes modificacions formals, tret de la pèrdua de decoracions de terracota.

Casa Planas. (Foto D. Gordillo, abril 2017).

Com a contrast a aquestes cases amb jardí en sòl urbà, igual a Puig i Cadafalch abans i a Duran i Reynals més tard, Planas va construir l'any 1920 una casa entre mitgeres en el nucli urbà, en plena Plaça Major, la casa Planas, on la família del mateix arquitecte venia a passar els estius, una casa que torna a recordar, salvant les distàncies, la projectada pel mateix arquitecte a Barcelona una dècada abans al passeig de la Font d'en Fargas, on tot i que la forma de les obertures dels balcons s'ha simplificat, manté la mateixa forma per a les finestres allargades de proporció vertical en la darrera planta i en la franja esquerra de la façana a la de la darrera planta a Barcelona (però amb una llargada menor). Les obertures a balcó tenen una forma rectangular amb els cantons arrodonits i acabats amb un apuntat molt discret, quasi imperceptible, emmotllurat en un acabat diferent de la resta de la façana, amb un estucat imitant carreuat de pedra. Aquest detall l'allunya de les altres cases fetes a Viladrau. Les dues portes de planta baixa tornen a combinar formes que recorden les de les finestres, i formes corbes, tot emmotllurat. I per sostenir els ràfecs tornen a aparèixer unes mènsules, però aquest cop esgraonades en lloc de tenir formes més clàssiques com té la casa Mestres.

UN EXEMPLE D'HABITATGE EN SÒL NO URBANITZABLE

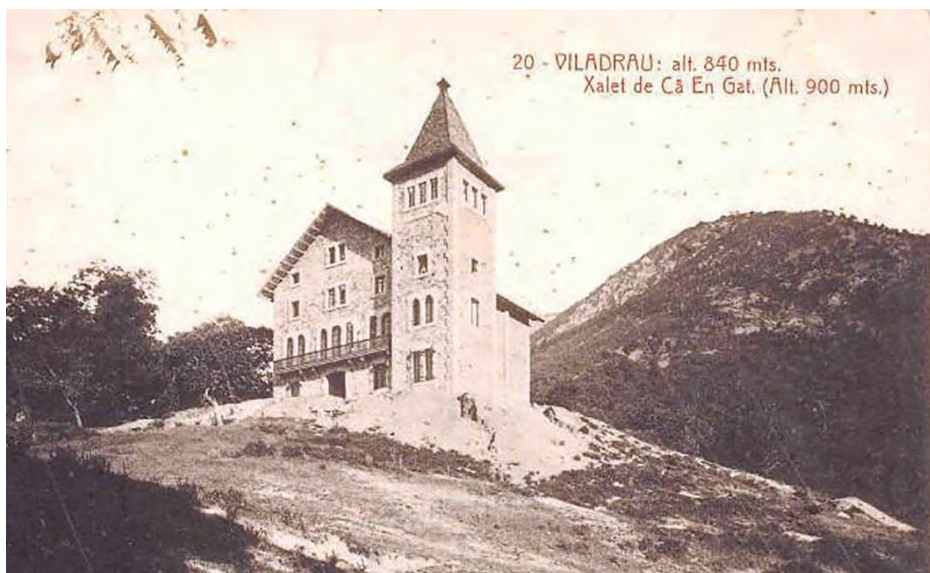
Cap al 1920, molt a prop de l'antic Mas de Can Gad (o Can Gat, tal com es veu en els plànols de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya), Lluís Planas i Calvet construïa l'edifici nou o Xalet de Can Gad, ampliat i modificat posteriorment cap al 1950 per Josep Maria Pericas i Morros.⁴ Exteriorment es tractava d'un cos de planta sensiblement quadrada coberta a dues aigües amb el carener en direcció nord-sud, ubicant-se en l'extrem nord-oest una torre adossada també de base quadrada i coberta piramidal amb doble pendent. Les façanes estaven emmarcades per unes filades de pedres cantoneres ben tallades, amb un replè de paraments amb pedra aparentment irregular. A més les obertures estaven emmarcades per peces de pedra ben tallades.

Compositivament l'edifici tenia, i té, tres plantes que es reflectien en el ritme de forats, havent un quart nivell sota teulada, a les golfes. En façana principal es podia veure com les obertures més grans estaven en planta baixa, havent un gran balcó corregut a nivell de planta alta, on s'abocaven tres conjunts de balconeres. Les dels extrems amb dos juntes i la central amb tres, i a sobre, verticalment, als extrems una finestra per planta i en el centre dues juntes formant una unitat. La torre adossada seguia el mateix esquema que els extrems de la façana principal.

4 PLADEVALL I FONT, A., "El Mas Gat de Viladrau i els empris del Montseny", *Monografies del Montseny* 22, Viladrau: Amics del Montseny 2007, p. 54.

Xalet de Can Gad. (Foto D. Gordillo, juny 2018).

Xalet de Can Gad. Imatge històrica.

Aquesta composició va canviar amb la intervenció de Pericas, simplificant les obertures i fent-les més grans, canviant els forats a arcs escarsers i

de mig punt, i creixent l'edifici cap al sud en una crugia, que en planta primera va donar lloc a un porxo corregut que gira a l'oest dins d'un nou cos adossat en planta baixa i primera. A més es va afegir una altra torre en la cantonada sud-est coberta a quatre aigües amb un pendent més suau que la torre original, i es va reduir el pendent de la coberta a dues aigües original, guanyant alçada i ubicant tres llucanes per vessant que feien augmentar la il·luminació interior. Tot i que la composició actual no és exactament la projectada per Planas, es pot dir que es manté bastant, en línies generals, al variar poc la volumetria inicial.

L'edifici de Can Gad, com a habitatge residencial de la família propietària té un caire diferent dels habitatges en el nucli urbà, més pensats per a estiuiejants. Tot i que són habitatges senyorials, el de Can Gad té una especial majestuositat, potser per trobar-se en una posició enlairada i dominant sobre l'entorn, on només tenia, i té, a un nivell més baix i a una certa distància, la masia original de Can Gad. A dia d'avui, aquesta majestuositat s'accentua després de la intervenció de Pericas, amb el jardí que envolta la casa principal, ubicat en part sobre una plataforma sustentada per uns murs de contenció de pedra, lleugerament inclinats a mode de gran baluard, i amb un edifici auxiliar, la piscina i el frontó situat de cara a la muntanya.

L'EDIFICI DE LES ESCOLES I AJUNTAMENT DE VILADRAU

Aquesta és una tipologia edificatòria totalment diferent de la dels habitatges unifamiliars, tot i que estructuralment funcionin de forma similar, a partir de murs de càrrega i bigues, i en el cas dels porxos partir de pilars i bigues sobre els que s'aguanten les teulades. L'edifici de les Escoles i Ajuntament de Viladrau va ser promogut a l'inici de l'actuació pública de la Mancomunitat de Catalunya. L'any 1915 el Doctor Valentí Carulla cedí el solar per la construcció d'un edifici destinat a escola en la seva planta baixa i a Ajuntament en la planta alta. Com en altres escoles del moment, també en l'obra d'altres arquitectes, s'inclouen els habitatges del mestre i la mestra. El 5 de setembre de 1916 es va inaugurar l'escola de Viladrau,⁵ amb la presència del governador provincial i del rector de la Universitat de Barcelona. Cal destacar que va ser una aposta important en aquell moment, en que la població infantil de Viladrau no devia ser molt important si es té en compte la total en el terme municipal, tant la del nucli com la dispersa pels masos.

5 FELIU PORTABELLA, M. – LÓPEZ MARTÍNEZ, I. – LÓPEZ VÁZQUEZ, X. – PAGESPETIT BLANCAFORT, LL., "Viladrau", Girona: Diputació de Girona i Caixa de Girona 1993, p. 44

L'escola es va ubicar a tocar del nucli antic, però fora d'aquest, en el mateix espai d'eixample on es situen diversos habitatges unifamiliars d'inicis del segle XX i just davant de la casa Balcells. Es va fer un edifici amb un gran pati al darrere, i comptava amb una aula per a nens i una altra per a nenes a més els habitatges del mestre i de la mestra i de les dependències de l'Ajuntament. Posteriorment els habitatges del mestre i de la mestra van ser reutilitzats com a noves aules, i encara més tard a la del mestre es va fer el menjador del col·legi, un despatx i la biblioteca. Quan al setembre de l'any 2014 es va construir el nou edifici escolar, el conjunt va passar a ser exclusivament seu de l'Ajuntament.

L'edifici de les antigues Escoles segueix l'esquema d'altres projectades arreu del país, en un moment en que es van posar en pràctica idees innovadores en l'ensenyament, en el marc de la Mancomunitat de Catalunya. A partir d'un cos central de planta baixa, planta alta i golfes, on hi ha els serveis comuns, i també els habitatges del mestre i de la mestra, tenim a banda i banda les ales dels dos cossos de classes d'una sola planta, separant nois i noies i amb entrades independents. Les ales i el cos central alt són units per uns annexos en planta baixa, alineant tot per la cara nord. De cara al pati, a sud, un cos de porxos adossat a cada costat al cos d'unió corresponent unifica la façana posterior, partida pel cos central més alt que s'avança cap al pati, partint el porxo en dues parts, de la mateixa manera com originalment hi havia un pati per a nens i un altre per a nenes.

Els murs exteriors laterals i posteriors presentaven un acabat arrebossat de calç, tenint en canvi d'origen la façana principal, a nord, un acabat de maçoneria de pedra volgudament irregular i rejuntat, marcant les cantonades i obertures de façana amb maó, fent un dibuix dentat a les cantonades, i al perímetre de portes i finestres estretint-se en els brancals. El cos central presenta en façana una línia de maons amb els cantons a 45° a mode de decoració, fent d'imposta correguda dels arcs de planta baixa, que són de tipus tudor. A la planta primera del cos central el buit del mig presenta una forma que recorda les finestres termals romanes i renaixentistes, a partir d'una obertura amb arc escarser i dos muntants fets amb maó que el parteixen en tres parts. La majoria d'obertures de l'edifici tenien una proporció vertical, acabats amb arcs escarsers. Els ràfecs de les cobertes tenen a sota elements decoratius de maó amb un ritme que recorda la posició de les biguetes, sent rectes en els trams horitzontals, i en els inclinats és decorat amb arcuacions. Just en el centre del cos central, marcant l'eix de l'edifici, hi ha un frontó escalat.

Interiorment era interessant l'espai ampli de les estances en planta baixa corresponent a les antigues classes, així com el vestíbul de l'edifici, amb un arc carpanell central paral·lel a la façana. Però en els darrers dos anys

s'han produït diversos canvis tant en la façana lateral del cos est com en el seu interior, canvis que han desfigurat la percepció de l'edifici, no només en els paraments repicats fins a veure la pedra irregular sinó en les noves obertures practicades i el nou tancament de les mateixes, amb un llenguatge que no té res a veure amb l'edifici preexistent.

Com a curiositat aquest edifici escolar és diferent compositivament a d'altres realitzats pel mateix arquitecte en altres llocs de Catalunya. L'escola que va construir entre 1919 i 1921 a Montornès de Segarra segueix un eix central allargat, amb un porxo en un extrem que envolta un cos central que s'eixampla cap al centre, quedant el conjunt unificat per la teulada a diversos vessants i per l'acabat arrebossat de les façanes, destacant les columnes de fust cilíndric de pedra en estil pseudo-toscà.

En canvi l'edifici escolar construït a Cardona entre 1924 i 1925 s'articula a partir d'un cos central amb dos cossos annexos a costat i costat que en la seva façana principal queda marcat avançant-se on hi ha l'entrada a l'edifici, amb obertures acabades en arc de mig punt, i on en canvi a la façana posterior el conjunt s'unifica amb un pla continu, on destaquen els forats de les finestres amb llinda recta en les seves dues plantes d'altura, similar a les finestres laterals, tot, amb un acabat de pedra ben escairada i amb les cantonades i angles marcats amb pilastres del mateix material, cobert amb una teulada inclinada a diversos vessants. Aquest acabat recorda lleugerament el de la façana original de Can Gad pels materials emprats.

Antigues Escoles. (Foto D. Gordillo, abril 2017).

Antigues Escoles. (Foto D. Gordillo, novembre 2019).

Antigues Escoles. (Foto D. Gordillo, abril 2017).

REFLEXIONS FINALS A L'OBRA DE PLANAS I CALVET

Fixant-nos en els edificis d'habitatges realitzats per Lluís Planas i Calvet, es pot veure un tipus d'obra molt semblant al d'altres arquitectes coetanis, seguint també un procés estilístic com el que va tenir Josep Puig i Cadafalch. En determinats moments fa servir un llenguatge més classicitzant i en altres un llenguatge més proper a l'arquitectura que donarà lloc a la racionalista,

sempre seguint els patrons noucentistes imperants en el moment. Però aquesta variació en els detalls no es pot copsar a dia d'avui al ser molt modificat algun exemple.

Els exemples de línies més simples sí que han mantingut en general els acabats, molt semblants al que serà en un futur l'arquitectura racionalista, però en canvi el xalet Cortès ha perdut bona part dels elements més classicitzants que podien fer-lo destacar d'altres exemples de l'entorn. La casa Planas, en canvi, té una composició de façana que enllaça amb una arquitectura anterior, curiosament, amb els emmarcaments acabats en corbes. Aquí es veu que depenent de cada cas el llenguatge compositiu podia variar, no tant pel moment històric com pel tipus de client.

Un acabat totalment diferent té el Xalet de Can Gad, més connectat amb una arquitectura senyorial, enllaçant posteriorment amb un monumentalisme compositiu més evident amb la intervenció de Pericas. En aquests exemples de cases, amb jardí o sense, es veuen diferents respostes de Planas als diferents tipus d'habitatges residencials que podien resultar. Però on potser es veu més la diferència i la dissonància és en la composició de les antigues Escoles de Viladrau, on l'ús de la pedra irregular i el maó enllaça amb l'arquitectura anterior al Noucentisme, la modernista, i inclús amb una anterior més eclèctica, més semblant a l'arquitectura utilitària de caire industrial, de mercats o de centres hospitalaris, res a veure amb el que farà posteriorment en altres edificis educatius, però tampoc res a veure amb el llenguatge compositiu classicitzant de les coetànies biblioteques populars que projecta en diversos emplaçaments de la geografia del país.

BIBLIOGRAFIA

- BOFILL, R. – ZAMORA, J. E. (2005), "Els inicis de l'estiueig a Viladrau", Monografies del Montseny, 20, Viladrau: Amics del Montseny.
- CANALS I SURÍS, M. (2000), "L'efímer noucentisme", Monografies del Montseny, 15, Viladrau: Amics del Montseny.
- CATASÚS I OLIART, A. – CLAPAROLS I PERICAS, J. M. (2019), "Josep Maria Pericas i Morros. 1881-1966. Arquitecte" Vic: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.
- FELIU PORTABELLA, M. – LÓPEZ MARTÍNEZ, I. – LÓPEZ VÁZQUEZ, X. – PAGESPETIT BLANCAFORT, LL. (1993), "Viladrau", Girona: Diputació de Girona i Caixa de Girona.
- TOLOSA CABANÍ, F. (2005), "Viladrau, un munt de noms i d'imatges", Palma de Mallorca: Taller Gràfic Ramon.